

Mødet den 20. Marts 1934.

1. (J. Nr. 668—1933). Skrivelse fra Ministeriet for offentlige Arbejder om Godkendelse af den foreslaaede Ændring i Havne- og Brotaksten angaaende Nedsættelse af Litzenpengene.

Toges til Efterretning.

2. (J. Nr. 778—1933). Skrivelse fra Kirkeministeriet angaaende Størrelsen af det Beløb, der for 1934-35 skal tilvejebringes gennem Kirkeskatten.

B o r g m e s t e r e n gjorde opmærksom paa, at Kirkeskatten vilde andrage 194780 Kr., og da der hertil kun var budgetteret 150000 Kr., maatte det altsaa rettes ved 2. Behandling.

Toges til Efterretning.

3. (J. Nr. 23²¹—1933). Beretning om Begravelsesvæsenet i 1933—34.

Toges til Efterretning.

4. (J. Nr. 761—1933). Regnskab for Etatsraad Filtenborg og Hustrus Legat og for Købmand Chr. Wærum og Hustrus Legat i 1933.

Toges til Efterretning.

5. (J. Nr. 775—1933). Forslag til Vedtægt for Styrelsen af de kommunale Anliggender i Aarhus. — 1. Behandling.

B o r g m e s t e r e n oplyste, at Ministeriet havde udsendt en Normalvedtægt, som det nedsatte Udvalg havde gennemgaaet, men det passede egentlig bedre til en mindre By, hvorfor der var

foretaget adskillige Ændringer i Udkastet. Man havde anmodet de forskellige Udvalg om at komme med Forslag til Ændringer, hvis de ønskede saadanne indført, og der var i flere Tilfælde forhandlet med Udvalgene derom. Forhandlingen i Dag vilde blive 1. Behandling, og saafremt der fandtes et eller andet, som Udvalget ønskede ændret, kunde der indsendes Forslag herom inden førstkommende Mandag Kl. 10.

H. J. B a d e n gjorde opmærksom paa, at der angaaende Udvalget for Bygninger og Inventar stod, at Udvalget bestaar af 3 Medlemmer, hvoraf 2 skal være Medlemmer af Fællesudvalget for Ting- og Arresthuset. Men i Vedtægten for dette fra 1920 stod, at det sidstnævnte Udvalg bestod af 5 Medlemmer, hvoraf 3 vælges af Byraadet og 2 af Aamtsraadet. Udvalget vilde derfor stille Forslag om, at Tallet 2 rettes til 3, saa der blev Overensstemmelse mellem de to Vedtægter.

Overgik til 2. Behandling.

6. (J. Nr. 776—1933). **Forslag til Vejvedtægt for Aarhus Kommune.** — 1. Behandling.

B o r g m e s t e r e n gjorde opmærksom paa, at Forslaget var grundigt gennemgaaet i Forening med Brolægningsudvalget, og nu var den bragt i Overensstemmelse med dette Udvalgs Ønsker.

A n d r. B i t s c h takkede Udvalget, fordi der nu var udarbejdet en særlig Vedtægt for Vejvæsenet; denne havde tidligere været indeholdt i den almindelige Vedtægt for Kommunens Styrelse. Man havde søgt at faa Kommunens Rettigheder nøje fastslaaet, særlig angaaende Forholdet til private Veje. Taleren henstillede, at den snarest indsendes til Ministeriets Godkendelse, da der var en Del Ting, som skulde afgøres i Henhold til den ny Vedtægt.

Overgik til 2. Behandling.

7. (J. Nr. 518—1933). Forslag til Forretningsorden for Aarhus Byraad. — 1. Behandling.

Overgik til 2. Behandling.

8. (J. Nr. 769—1933). Forslag fra Udvalget for Bygninger og Inventar angaaende forskellige Forbedringer ved Politistationen.

Fra Stadsarkitekten forelaa følgende Overslag:

1. Garageplads til de to Udrykningsbiler og til en mindre Bil.
2. Garderobe med direkte Adgang fra Sidebygningens Korridor.
3. Toiletter og Pissoir i Forbindelse med Garderoben og med Adgang fra Gaardspladsen.
4. Udvidelse af Cykleskurene i Gaarden.

Ved Forslaget er opnaaet, at Arrestanter og Folk til Detentionen kan føres direkte fra Udrykningsvognene ind til Stationens Lokaler.

Udgiften til Forslagets Gennemførelse vil andrage ca. 11500 Kr.

Tiltraadt af Udvalget for Bygninger og Inventar.

H. J. B a d e n beklagede, at Forslaget var kommet for sent til at blive optaget paa Budgettet. For Tiden maatte man leje Garage til to af Politiets Biler, og det var noget dyrt og uhensigtsmæssigt. Desuden var Garderobeforholdene og især Toiletforholdene meget daarlige, hvorfor det var ønskeligt at faa disse Arbejder udført. Taleren vilde foreslaa, at Sagen overgives Budgetudvalget til Overvejelse.

B o r g m e s t e r e n erkendte, at det maaske blev nødvendigt at foretage visse Forbedringer, men man kunde vel slutte sig til, at Sagen sendes til Budgetudvalget.

Henvistes til Budgetudvalget.

9. (J. Nr. 22⁶⁵—1933). Købekontrakt med Smede- og Maskinarbejdernes Fagforening angaaende en Byggegrund ved Jyllandsallé.

Godkendtes.

10. (J. Nr. 22⁶⁶—1933). Købekontrakt med Murermester R. B. Bromann angaaende en Byggegrund ved Søndre Ringgade.

Godkendtes.

11. (J. Nr. 22⁶⁴—1933). Købekontrakt med Afdelingschef S. Weis Fogh angaaende en Byggegrund ved Ørdrupvej.

Godkendtes.

12. (J. Nr. 771—1933). Forslag til Havnens Budget for 1934—35. 1. Behandling.

B o r g m e s t e r e n forelagde Budgettet og henviste til, at det havde været bekendtgjort i Byens Blade, saa Medlemmerne var kendt med det. Budgettet balancerede med godt 4 Mill. Kr. Af nye, større Arbejder var opført til det tidligere vedtagne Klubhus 70.000 Kr., Bølgebryder ved Østmolen 60.000 Kr., Varmestuen ved Mindet 120.000 Kr. og 2 nye Stykgodskraner 141000 Kr., ialt Arbejder for ca. 940000 Kr. Dertil kom de ordinære Vedligeholdelsesudgifter samt en hel Del mindre Poster. Havne- og Bropenge var sat til 1,3 Mill. Kr., i Fjor var det opført til 1,2 Mill., men vilde sikkert give ca. 1 $\frac{1}{2}$ Mill. Kassebeholdningen beløb sig til ca. 2 Mill. Kr. foruden Obligationer for 800000 Kr. Hele Indtægten af Driften havde i det forløbne Aar været 1957000 Kr., hvilket maatte kaldes normalt, og Udgifterne havde været 1100000 Kr., saa hvis der ikke kom særlige Forskydninger, vilde man slutte med et Overskud paa 857000 Kr. — Hvis nogen ønskede yderlige Oplysninger, var Havneingeniøren til Stede for at besvare eventuelle Forespørgsler fra Medlemmerne.

Budgettet overgik til 2. Behandling.

13. (J. Nr. 500—1933). Forslag til Overslag over Kommunens Indtægter og Udgifter i 1934—35. 1. Behandling.

Fra Borgmesteren forelaa følgende Oversigt
over Kommunens økonomiske Forhold:

»I 1930 optoges et Laan paa 12 Mill. Kr., som efter Fra- drag af Kurstab og Omkost- ninger indbragte.....	11.371.000 Kr.
og i 1933 optoges et Laan paa 7 Mill. Kr., som efter Fra- drag af Kurstab og Omkost- ninger indbragte.....	6.720.000 »
eller ialt...	<u>18.091.000 Kr.</u>

Heraf er der anvendt af Laanet af 1930:	
Til Udvidelse af Gasværket...	2.231.600 Kr.
- — - Elektricitetsv.	5.213.400 »
- Sporvejenes Overtagelse...	1.243.300 »
- Ordning af Gaderne ved Hovedbanegaarden.....	397.400 »
Til Regulering af Randersvejen	629.900 »
- en Forbrændingsanstalt...	826.300 »
- et nyt Vaskeri paa Forsør- gelsesanstalten	115.700 »
Til Fjernopvarmning	<u>1.100.000 »</u>
eller ialt...	<u>11.757.600 Kr.</u>

Der er således anvendt 386.600 Kr. mere, end
Laanet har udgjort, hvilke 386.600 Kr. overføres
til Laanet af 1933.

Af Laanet af 1933 er der anvendt:	
Overført fra Laanet af 1930 ..	386.600 Kr.
Til Opførelse af en radiologisk Afdeling ved Kommunehospi- talet efter Fradrag af Laanet hos Radiumsfonden.....	<u>233.900 »</u>
At overføre...	620.500 Kr.

Overført...	620.500 Kr.
Til Opførelse af et nyt Folke- bibliotek.....	549.000 »
Til Aaens Overbygning efter Fradrag af Tilskud fra Vej- fonden	226.300 »
eller ialt...	1.395.800 Kr.
og der er saaledes til Rest af af Laanet.....	5.324.200 Kr.

En saadan Laanebeholdning findes imidler-
tid ikke, idet den er anvendt til Kommunens
Drift.

Kommunens Regnskab for 1932/33 viser
nemlig paa Grund af de store sociale Udgifter
et Underskud paa 2.282.000 Kr., og indeværende
Regnskabsaar, altsaa 1933/34, vil skønsmæssigt
komme til at udvise et Underskud paa et lig-
nende Beløb, og man har da foretrukket i Stedet
for at overtrække Kommunens Konto i Banken
til $4\frac{1}{2}$ à 5 % og indsætte Laanebeholdningen
til $2\frac{1}{2}$ à $3\frac{1}{2}$ %, at anvende Laanebeholdningen
som Driftskapital, idet man agter gennem de
førstkommende Aar at indvinde, hvad der er
tabt i 1932/33 og 1933/34. I dette Øjemed ud-
skrives der f. Eks. et ekstra Kvartal Skat, som
vil indbringe ca. 1.500.000 Kr. og paa Bud-
gettet for 1934/35 er der opført 500.000 Kr. til
Supplering af Kassebeholdningen, saa der ind-
vindes allerede i 1934 -- 35 ca. 2.000.000 Kr.,
samtidig med at man forventer, at Regnskabet
vil vise Overskud.

Der vil saaledes allerede i det kommende
Regnskabsaar blive tilført Laanebeholdningen
2.000.000 Kr., og desuden har Kæmnerkassen for-
skudsvis udlagt 2.711.400 Kr., hvoraf 2.227.000

Kr. i det kommende og nærmest følgende Aar vil blive refunderet af Belysningsvæsenet, Sporvejene og Fonden for Salg af Byggegrunde, hvorefter Beløbet vil blive tilført Laanebeholdningen. Der mangler saaledes ca. 1.000.000 Kr. i, at den fulde Laanesum vil være til Stede, og denne Million agter man at fremskaffe, dels ved rigeligt lagte Budgetter og dels ved Paaligning.

Samtidig kan henvises til, at Kommunen i de to forannævnte Laans Løbetid, altsaa fra 1930/31 til nu, har, ud over hvad der er fremskaffet ved Laan, tilført Kommunen nye Aktiver for ca. 6.000.000 Kr. ved Hjælp af opsparede Fonds- og Driftsindtægter.

Kommunens økonomiske Forhold kan saaledes siges at være i god Orden, hvad ogsaa fremgaar af Kommunens Status pr. ³¹/₃ 1933, som findes sidst i Budgettet.

I Tilslutning til Status skal bemærkes, at Fonden for Salg af Byggegrunde har ca. 5.000.000 Kr. tilgode for solgte Grunde, og at der i Beboelsesejendomme, som Kommunen har opført for en Sum af 8.694.700 Kr., kun er optaget Laan for 679.200 Kr., samt at Kommunens Gæld er nedbragt med godt 6.000.000 Kr. siden 1930/31, og i 1934/35 vil Gælden yderligere blive nedbragt med 1.744.800 Kr.«.

B o r g m e s t e r e n vilde knytte nogle faa Bemærkninger til det foreliggende Budget. Driftsbudgettet balancerede med 12.530.000 Kr, men var oprindelig 14¹/₂ Mill. Budgetudvalget havde forhandlet med de forskellige Udvalg, og det var lykkedes at faa en Reduktion paa ca. 2 Mill. Kr. Den største Reduktion var sket paa Socialudvalgets Budget, som dette Udvalg efter nogle Forhandlinger var gaaet med til at nedsætte,

dog med et vist Forbehold, fordi man endnu ikke vidste, hvor meget der kan forventes refunderet. Taleren skulde iøvrigt ikke komme ind paa de enkelte Poster. idet det var overdraget til de to Grupperes Ordførere nærmere at forelægge Budgettet, men vilde blot henvise til den omdelte Redegørelse over Kommunens økonomiske Forhold. Naar Taleren havde forelagt denne, skyldtes det hele det Postyr, der fremkom paa Grund af Forslaget om et ekstra Kvartals Skat. Der blev ved den Lejlighed af forskellige Blade i Aarhus rettet stærke Angreb mod Byraadets Flertal, der blev betegnet som mere eller mindre ansvarsløse Personer; disse Angreb blev selvfølgelig gentaget i andre Blade og foranledigede, at Indenrigsministeriet havde ønsket en Redegørelse fra Byraadet om Forholdene. Redegørelsen, som vilde blive tilstillet Ministeriet, var ogsaa meddelt Pressen, og det fremgik tydeligt af denne, hvorledes Byens økonomiske Styre havde været i de senere Aar. Taleren vilde hævde, at Styret havde været forsvarligt; Tiderne var vanskelige, og der var næppe noget at sige til, at man brugte de forhaanden-værende Midler i Stedet for at optage en Kassekredit til meget dyre Renter. Spørgsmaalet var nu, hvorledes de forbrugte Laanemidler igen kan fremskaffes. Hertil havde man for det første udskrevet et ekstra Kvartals Skat, der vilde indbringe ca. 1½ Mill. Kr., dernæst var der paa det foreliggende Budget opført 1 Mill. Kr. til samme Formaal, og der manglede altsaa kun 1 Mill. for at have Beløbene disponible til de Byggeforetagender, hvortil de skulde bruges. Hvad de øvrige økonomiske Forhold angik, skulde Taleren blot henvise til Redegørelsen og iøvrigt overlade til de to Ordførere at forelægge Budgettet.

Holger Eriksen skulde ikke komme ind paa Budgettets enkelte Poster, idet Byraadsmedlemmerne i Forvejen kendte disse, og de Borgere, som interesserede sig derfor, havde gennem Pressen faaet Oplysning derom. Det første, man lagde Mærke til ved dette Budget, var en vis Omlægning af selve Opstillingen. Det System, man hidtil havde brugt, var godt nok, men det led under Mangel paa Overskuelighed, og det var ikke let af et Budget at se, hvad der egentlig foregik. Budgetudvalget havde derfor sat sig som Maal at faa et andet Regnskabssystem og en anden Opstillingsform, men det, der var sket i Aar, var kun den første Etape henimod en fuldstændig Omlægning. Det var Meningen, at der foruden Driftsbudgettet ogsaa skulde foreligge et Statusbudget, hvorefter det kunde ses, hvad der foregik paa det økonomiske Omraade indenfor Kommunen. Det vilde være nødvendigt hertil at knytte et nyt Bogholderisystem, og det kunde ikke ske før næste Aar, saa først til den Tid vilde man være i Stand til at faa Budgettet til at fremtræde i den ønskede Form, saa det blev let overskueligt, og der skabtes Mulighed for at følge med i, hvad der skete indenfor de forskellige Udvalg; det var Budgetudvalget nemlig forpligtet til ifølge den ny Kommunalvedtægt. Hidtil havde man ikke kunnet se, hvorledes den økonomiske Situation var, idet man blot havde haft Meddelelserne fra Banken at holde sig til; men det var ikke nok for at danne sig et Billede af Kommunens Økonomi; den ny Form gav Mulighed for at kunne følge med indenfor alle Kommunens Grene. — Naar visse Ting paa Budgettet saa lidt mærkelige ud, skyldtes det, at Tiden havde været temmelig knap, saaledes figurerede Sporvejene med et Til-

skud til Kommunens Kasse paa 25000 Kr. og samtidig et Underskud paa 7—8000 Kr. Disse Ting kunde selvfølgelig ikke forenes, men det skyldtes, at siden Budgettet blev lagt, var den ny Regulering kommet i Henhold til Pristallet, hvorved Lønningskontoen var steget, og da det var besværligt at indføre disse Ændringer i det almindelige Budget, havde man hæltet det paa bag-efter, saa der var iøvrlgt ikke noget mærkeligt deri. — Det foreliggende Budget bar Præg af de to foregaaende Aars Underskud. Dette havde været meddelt saa tidt, at der næppe var Grund til igen at komme ind derpaa; men Taleren vilde dog sige, at hvis Forholdene havde været normale, vilde man vel allerede sidste Aar have søgt at skaffe Dækning for Aaret i Forvejen; men man haabede dengang paa, at Krisen var forbigaaende og udsatte derfor dette ligesom næsten alle andre Kommuner i Landet, der nu mødte med lignende Underskud. Nu kunde man ikke længere trøste sig med, at Krisen er forbigaaende; man maatte indrette sig efter, som Forholdene ligger, og det var da nødvendigt at faa disse Underskud bragt ud af Verden. Det var fra forskellig Side gjort gældende, at Kommunens Nettoformue var vokset, hvorfor der ikke kunde være Tale om Underskud. Det var rigtigt, hvilket fremgik af den Oversigt, som Borgmesteren havde fremlagt, men det kunde ikke laa nogen Indflydelse paa selve Driftsresultatet. Naar man f. Eks. i et Aar afbetalte ca. 2 Mill. Kr. paa Laan, og anvendte 1 Mill. Kr. til Nyanskaffelser ved Belysningsvæsenet, saa maatte Kommunens Nettoformue naturligvis stige, og forhaabentlig kom man aldrig i en saadan Situation, at Formuen ikke vokser fra Aar til Aar; i denne Vækst af-

spejledes nemlig ikke blot en sund Kommunal-økonomi, men hele Byens økonomiske Kraft. Men en saadan Statusforbedring behøvede altsaa ikke at paavirke Driften, og den kunde ikke medføre nogen formindsket Skatteudskrivning. Kommunalloven paalagde Byraadet at skaffe Dækning for de løbende Udgifter, og derfor havde man paa Budgettet opført visse Beløb til Restituering af Kassebeholdningen. Hertil var direkte afsat 500.000 Kr., men forøvrigt mente Taleren, at det foreliggende Budget vilde give mere end 1 Mill. Kr. i Overskud til Kassebeholdningen, forudsat at det kunde holde, og man vilde da forholdsvis hurtigt kunne faa Kassebeholdningen oparbejdet, hvorefter der var Mulighed for en dalende Skatteprocent. Det vilde være mere betænkeligt, hvis dette Budget havde været barberet, saa det kun med Nød og næppe kunde holde; men i al Almindelighed vilde det sikkert kunne holde. Der havde som sagt været forhandlet med de forskellige Udvalg om Budgettet, og der havde fundet Nedsættelser Sted, undertiden ret store, men alle med Udvalgenes Billigelse; desuden havde man opnaaet forøgede Indtægter, f. Eks. ved Bestemmelsen om, at Grundejerne fremtidig skal betale for Fjernelse af Dagrenovationen, hvilket egentlig altid havde været deres Opgave, men som Kommunen hidtil havde ordnet for dem. Taleren vilde takke Udvalgene for den Forstaaelse af Vanskelighederne, som de havde vist ved denne Forhandling. Det store Spørgsmaal var imidlertid, hvorledes det vilde komme til at ligge med det sociale Budget. Taleren antog, at det kunde holde, men paa den anden Side maatte man indrømme, at her maatte regnes med saa mange ubekendte Faktorer, at der var Mulighed for Overskridelser.

Man vidste ikke i Øjeblikket, hvor stor Refusionen vilde blive, og ingen kunde heller forudsige, hvor stor Arbejdsløsheden vilde blive, hvilket jo i høj Grad vilde paavirke dette Budget. Det var nu paa 5 Mill. Kr. eller $\frac{5}{8}$ af hele det Beløb, der skal udskrives i direkte Skatter. Der var et saa stort Beløb, at man maatte haabe, det kunde ikke alene slaa til, men ogsaa at man maatte opleve det mærkelige, at der blev Overskud paa det sociale Budget, noget som man ikke havde oplevet i mange Aar. Der var i hvert Fald det positive, at Arbejdsløsheden er gaaet ret stærkt ned, saa der f. Eks. i Aarhus nu var ca. 2000 færre end for 1 Aar siden. Det var ikke Arbejderne, der havde skabt Krisen, og det var Samfundets Pligt at træde hjælpende til, naar en Krise satte ind. De Arbejdsløse ønskede intet hellere end at faa Arbejde, det var i Længden ødelæggende for dem at være ubeskæftiget og ikke have Lejlighed til at anvende deres Kræfter i Samfundets Tjeneste; men paa den anden Side kunde Hjælpen ikke gaa udover, hvad en Kommune økonomisk kan bære. Det var Talerens Opfattelse, at det sociale Udvalg i Øjeblikket arbejder energisk paa at hindre alle Misbrug og faa selve Administrationen af de sociale Love bragt under sunde Former, saa det blev muligt for Kommunen at bære den nødvendige Udgift. Men skulde det vise sig, at Arbejdsløsheden paa ny vokser voldsomt og uforudset, hvilket Danmark ikke var Herre over, saa havde man i alt Fald $\frac{1}{2}$ Mill. Kr. staaende i Reserve, og det skulde være absolut Sikkerhed for, at man ikke kommer ud for noget lignende som de to foregaaende Aar. — Til Kommunens bedste Aktiver hørte de kommunale Værker. Af disse gav Gasværket foruden

Renter og Afdrag 500.000 Kr. til Kommunens Kasse; desuden var der afsat 200000 Kr. til nye Arbejder og 257000 Kr. til Fornyelsesfond, hvoraf dog 100000 Kr. var beslaglagt til en ny Gasbeholder; det blev ialt ca. 1,1 Mill. Kr. i Overskud til forskellige Formaal. Elektricitetsværket tilskød til Kommunens Kasse ca. 1 Mill. Kr., til ny Anlæg 236000 Kr., til Fornyelsesfond 400000 Kr. og til Dækning af Udgifter ved Badeanstalten 100000 Kr. eller ca. 1,7 Mill. Kr. i samlet Overskud. Vandværket gav et Tilskud til Kommunekassen paa 200000 Kr. Muligvis vilde de store Henlæggelser skære en eller anden i Øjnene, og f. Eks. tidligere Byraadsmedlem Holst-Knudsen havde igennem 4 Aar i Budgetudvalget talt herimod. Men det var absolut paakrævet; man maatte i det hele stræbe henimod at frigøre Værkerne fra den kapitalistiske Udbytning, at blive fri for at betale Renter til Kapitalen, saa Værkerne hviler i sig selv uden at have Laan staaende deri, og derved opnaa, at man enten kan nedsætte Priserne eller faa saa meget større Overskud. Det havde altid været Demokratiets Achilleshæl, at det ikke er tilbøjeligt til at konsolidere sig, og det var ikke saa mærkeligt. Naar man havde Valget imellem at henlægge Pengene eller bruge dem til Understøttelser og Iværksættelse af nye Arbejder, var det som Regel let at opnaa et Flertal for at bruge Pengene; men det kunde ogsaa være farligt, og det maatte derfor hilses med Glæde, at man i Aarhus er inde paa en Konsolideringspolitik. Ogsaa i enkelte andre Byer var man inde paa det samme, f. Eks. i Odense, hvor der var afsat betydelig større Henlæggelser paa Elektricitetsværkets Konto end i Aarhus, til Trods for, at Værket i Aarhus var meget større. — Der havde været Spørgsmaal

fremme om gratis Skolebøger til alle Elever; Tiden var dog ikke inde til at løse dette Spørgsmaal, men der var indført en saadan Ordning, at de, der trænger dertil, kan faa gratis Bøger, uden at Børnene er i Stand til at kontrollere, hvem der faar det, og saa var det næppe paakrævet at gaa videre. — Brolægningsudvalget havde maattet tage en temmelig stor Nedsækning, og der blev paa denne Konto lidt færre Arbejder end tidligere, men det kunde forventes, at der vilde blive meget store Arbejder paa anden Maade. — Det staaende Spørgsmaal var, hvad Skatteprocenten vil blive. Det kunde ikke siges i Dag, da man ikke kendte Skatteindtægten; men den socialdemokratiske Gruppe havde taget det Standpunkt, at man anbefalede det foreliggende Budget, men skulde det vise sig, at Skatteevnen var saa ringe, at Skatteprocenten blev over 14,5, forbeholdt man sig at foretage visse Ændringer og Nedsættelser i Budgettet, saa Procenten ikke blev over 14,5. Hvis Skatteevnen paa den anden Side skulde stige saa stærkt, at Ligningsprocenten blev under 13,5, forbeholdt man sig Ret til at tilbageføre nogle af de Beløb, der er taget fra de kommunale Værker og overført til Kommunens Kasse. Den indirekte Beskatning var nemlig i Aar blevet forøget lidt, og det vilde man helst undgaa, hvis der var Mulighed derfor. Taleren antog ikke, at en saadan Skatteprocent vilde virke afskrækkende. Aarhus Stiftstidende skrev for nylig, at man maatte hilse med Glæde, hvis den ikke blev over 15, og naar der var Udsigt til, at den kunde komme til at ligge mellem 13,5 og 14,5, var det under de nuværende Forhold en lav Skatteprocent. Samme Blad havde forøvrigt søgt at ophidse den konservative Gruppe i Byraadet til ikke at gaa

i Samarbejde med Flertallet. Taleren skulde ikke irritere ved at henvise til Skatteprocenten i andre Byer; det skulde helst holdes skjult for Byens Borgere, at Aarhus laa lavere end en hel Del af disse, og i Aar var flere Byer kommet op paa ca. 20 %. Det viste, at Aarhus Kommune er bedre økonomisk funderet end de fleste andre Byer, og at der her føres en sund Kommunalpolitik, hvor der tages Hensyn til, hvad Kommunen kan bære. Taleren vilde bringe en Tak til de konservative Medlemmer af Budgetudvalget for loyalt Samarbejde under Forsøgene paa at faa et Budget, der kan tiltrædes fra alle Sider. Der var hævdet i et Blad, at naar der var opnaaet Enighed om Budgettet, skyldtes det, at Socialdemokraterne var bange for selv at tage Ansvar. Dette vilde Taleren protestere imod; Flertallet var absolut ikke bange for at paatage sig Ansvar alene. Taleren vilde heller ikke insinuere, at de Konservative var gaaet med for ikke at blive sat helt udenfor Styret. Naar der var opnaaet Enighed, var Grunden den, at man tra begge Sider har arbejdet paa at faa et Budget frem, der var til Gavn for Byen i sin Helhed, og som der kunde bygges videre paa, saa man kunde fortsætte den Udvikling, man igennem mange Aar har været inde paa. Af den Grund vilde Taleren takke Modparten, fordi den har bidraget sit til at komme til Enighed.

J. C h r. M ø l l e r skulde heller ikke komme ind paa alle de enkelte Poster i Budgettet. Man var i Budgetudvalget fra første Færd inde paa at søge at komme til Enighed; dette var dog ikke helt sket, men forhaabentlig vilde det lykkes inden 2. Behandling. Da man begyndte at tilrettelægge Budgettet, viste det sig, at der skulde udskrives

i Skat ca. $4\frac{1}{2}$ · Mill. Kr. mere end sidste Aar; det var en stor Stigning, at hvis man ikke havde fundet forskellige Steder at spare og samtidig faaet enkelte Indtægter forhøjet, vilde det have bevirket en Stigning paa 7—8 i Skatteprocenten. Det havde derfor været Budgetudvalgets Opgave ved Gennemgang af hele Forslaget at finde for-svarlige Besparelser for at komme ned paa en rimelig Skatteprocent. Taleren troede dog næppe, at det foreliggende Budget vilde være i Stand dertil, men det indeholdt i hvert Fald Mulighed for at komme ned paa en forholdsvis rimelig Skatteprocent, og det havde som bekendt stor Betydning for en Kommune. Af Budgettets Poster vilde Taleren nævne de kommunale Beboelsesbygninger. Bygningerne paa Frederiksbjerg var opført med et Underskud paa 184000 Kr., og dette var endda større paa det oprindelig Budget, idet Vedligeholdelsesudgifterne var nedsat med 25.000 Kr. Disse Ejendomme var i Forvejen nedskrevet med 30 %, og det var derfor ret uforstaaeligt, at et saa stort Underskud skulde være nødvendigt. Hvis disse Ejendomme var fordelt mellem private, kunde mange Familier leve deraf, men Kommunen skulde tværtimod tilskyde et meget stort Beløb. Lejeindtægten androg 453.000 Kr., og Omkostningerne beløb sig til ca. 20 %. Hvis en Privatmand havde lignende Omkostninger paa sin Ejendom, vilde han ret hurtigt gaa fallit. Det bekræftede, hvad den borgerlige Gruppe ofte havde gjort opmærksom paa, at kommunal Drift er altfor dyr sammenlignet med privat Drift. Taleren vilde henstille, at der gøres Forsøg paa at sælge disse Ejendomme, og der burde muligvis nedsættes et særligt Udvalg dertil. — Den største Udgiftspost var de sociale Udgifter. Socialministeren havde

været ude med et stærkt Forsvar for Socialloven, og det var kun naturligt, naar han var Fader til den, men det havde været en meget vanskelig Opgave. Det var et mildt Udtryk at sige, at Loven ikke er god; en Mængde Fortolkninger havde været nødvendige, og det syntes at vise, at Loven ikke var tilstrækkelig overtænkt af Ministeren og Rigsdagen. Klagerne over Loven var ikke alene kommet fra Aarhus; en lang Række Kommuner havde gjort det samme foranlediget af den store Stigning i Udgifterne. Der var sikkert mange Mennesker, der aldrig havde tænkt paa at søge Understøttelse, men som i Henhold til denne Lov havde meldt sig, og hvis man ikke satte en Stopper derfor, vilde det gaa galt. Man undskyldte sig med Krisen, men der var ikke mere Krise i Dag, end da Loven blev vedtaget, saa det var ingen Undskyldning; naar en Lov blev vedtaget i en Krisetid, maatte der tages Hensyn dertil i Loven. Det havde selvfølgelig ogsaa Betydning, hvorledes Loven blev administreret. Der blev straks sagt om Loven, at den betød en Forenkling. Det var i hvert Fald blevet en Skuffelse for Aarhus Vedkommende, idet den havde medført en meget stor Fordyrelse sammenlignet med tidligere Aar, og der var nu opført 5 Mill. paa Budgettet til sociale Formaal imod tidligere godt 3 Mill. Socialloven var dog ikke Skyld i hele Misèren, ogsaa Hjælpekassen, som man havde til 1. Oktober i Fjor, havde en rigelig Del deraf, idet den sidste Aar overskred Budgettet med 460.000 Kr. Her havde de borgerlige Medlemmer i Budgetudvalget flere Gange foreslaaet en anden Ordning, saaledes at Hjælpekassen fik bevilget Pengene i maanedlige Rater; men det blev afvist af Hjælpekasseebestyrelsens Flertal, og heller ikke

Flertallet i Byraadet vilde gaa med dertil, skønt de vist godt indsaa, at der brugtes for mange Penge; men det var jo deres egne Vælgere, der skulde nyde godt af Hjælpen, og de fik, hvad de ønskede. Ved den sidste Kriselov stilledes det i Udsigt, at man kunde faa $\frac{2}{3}$ af Understøttelsen refunderet fra Staten, og det gjorde maaske noget til, at der blev brugt mere end ellers i Henhold til Loven. Desværre viste det sig, at der ikke blev megen Refusion, og de 700.000 Kr., som Kommunen havde tilgode i Henhold til denne Lov, fik man næppe nogen Sinde. Man burde saa kunne gaa ud fra, at naar Hjælpekassen brugte saa mange Penge, kunde der spares paa Forsørgelsesvæsenets Budget, men det skete ikke, tværtimod blev ogsaa dette Budget overskredet med 472.000 Kr. Det forbavsede dog ikke særligt, naar man kendte de Folk, som dengang stod i Spidsen for Forsørgelsesudvalget. Da Social-reformen kom, vedtog man Takster, der laa nogenlunde paa Linie med andre Byers, nemlig en maanedlig Understøttelse paa 93 Kr. + Beklædning, medens f. Eks. Aalborg havde 90 Kr. og Odense 88 Kr. Man havde Grund til at vente, at Udvalget, som var klar over de store Underskud, vilde fastholde disse Takster, og det var vist ogsaa Flertallets Mening, men paa Grund af et Pres fra uansvarlig Side gik Flertallet med til at forhøje Taksterne til 103,55 Kr. pr. Maaned og kom derved betydeligt over andre Byer. Det var noget uforsvarlig handlet fra Flertallets Side, og Mindretallet protesterede ogsaa stærkt derimod. Det var til Skade for Byen, naar Møderne i Amaliegade skal diktere Byraadet, hvad det skal gøre; det var Byraadet, som havde Ansvaret, og det var meget uheldigt, naar uansvarlige Personer

skal træffe Afgørelse, ogsaa i meget vigtige finansielle Spørgsmaal. Taleren havde altid som Byraadsmedlem holdt paa, at Byraadsmedlemmerne maa handle under eget Ansvar og ikke lade deres Overbevisning diktere fra anden Side. Hvis man nu atter nævnte § 297 i Socialloven, vilde vel et enkelt Medlem sige, at det var den eneste Paragraf, Taleren kendte. Det var nu ikke helt rigtigt, idet Taleren havde læst Loven igennem 2 Gange, ogsaa Ordførertalerne ved Lovens 1. Behandling i Rigsdagen, og man maatte fastbolde, at det var imod Lovens Aand at yde et helt Aars Understøttelse i 7 Maaneder, bortset fra ganske enkelte Undtagelser. Taleren havde nu stillet det bestemte Forslag i Udvalget, at man enten kommer ind paa at udbetale Hjælpen maanedsviis med bestemte Rater for hver, mindre om Sommeren end om Vinteren, eller ogsaa indfører de Takster, som tidligere var fastsat, idet de nuværende Takster kun gælder til 1. April. Naar Byer som Aalborg og Odense kunde nøjes med mindre, maatte Aarhus ogsaa kunne det. Forholdet var det, at man havde aldrig i Aarhus haft mere Arbejde end i det sidste Aar, og man burde næppe regne med, at Forholdet blev bedre. Det kunde allerede i Løbet af et Par Maaneder ses, om det sociale Budget kan holde, og hvis ikke, vil det være en absolut Nødvendighed at faa disse Takster ned til det oprindelige Beløb. — Angaaende den finansielle Status, saa var det rigtigt, at den i Virkeligheden er god, men det kan man ikke betale med. Borgmesteren udtalte, at Aarhus havde været meget omtalt i de sidste Maaneder og ikke altid bedst. Men man var selv noget Skyld deri, og Borgmesteren havde egentlig været lidt for ærlig i sine Udtalelser, naar han til et Blad skulde

have sagt, at Pengene egentlig var brugt ulovligt. Taleren mente ikke, det med Rette kunde siges. Naar Kommunen havde en Kassebeholdning eller Reservefond paa ca. 6 Mill. Kr., maatte man have Lov til at bruge den, til hvad man vilde, og det var saa ikke nødvendigt at spørge Ministeriet, hver Gang man skal bruge Penge. Det var rigtigt, at Pengene ikke var anvendt helt, som de skulde, men de var næppe brugt ulovligt, naar man ikke havde overskredet det, der var i Reservefondet. Man burde have en Finansplan, hvor Indtægterne opførtes, og derefter kunde det saa bestemmes, hvilke Arbejder der skal sættes i Gang, og hvad der skal bruges til løbende Udgifter. Men hvis en saadan Finansplan skal holde, maa Budgetterne ogsaa holde, og det vilde det foreliggende Budget sikkert ogsaa kunne, ja endda give Overskud. Budgettet viste, at der skal udskrives i Formue og Lejlighed godt 8 Mill. eller ca. 2 Mill. Kr. mere end sidste Aar. Hvis Skatteindtægten ikke var steget, vilde det medføre en Stigning af Skatteprocenten paa 3 - 4 %. Nu haabede man paa en Stigning i Indtægterne, men den blev næppe saa stor, at man kunde holde den nuværende Procent, og Spørgsmaalet var da, hvad man vilde kalde en rimelig Skatteprocent, hvilket der ikke var helt Enighed om. Hr. Eriksen regnede med en Skatteprocent paa 14,5; men der blev i Budgetudvalget sagt 13 à 14, og det var Talerens Opfattelse, at man var enige om, at den ikke maa overstige 13,5. En høj Skatteprocent var en Ulykke for en By; det gjorde de omliggende Kommuner til Skattely og forhindrede Folk med Kapital til at begynde Forretning e. l. i Byen. Fabrikkerne skulde bruge Kapital til Modernisering af Maskiner o. s. v., ellers kunde de ikke konkurrere, og hvis

Skatten blev for stor, var der ikke Raad dertil. Ligeledes forhindrede det den Pengeopsamling, som var nødvendig for at skaffe Kapital til nye Arbejder. Der var vist flyttet en Del gode Skatteydere ud til Nabokommunerne, og de, som flyttede til Aarhus i Stedet for, var mest Folk, som skulde leve af Understøttelse, og dem var vist ingen interesseret i at faa hertil. Det var rigtigt, at mange Byer har en højere Skatteprocent end Aarhus; men Flertallet ønskede næppe at tage Eksempel efter disse; det var rarere at tage Eksempel efter Byer som Odense og Frederiksberg, eller København, som ogsaa var betydelig lavere i Skat. Nu var der vedtaget et Kvartals Ekstraskat, og samtidig opført $\frac{1}{2}$ Mil. Kr. paa det foreliggende Budget, hvorved det meste af Underskudet var indvundet. Der var derfor intet i Vejen for, at Skatteprocenten kan sættes betydeligt ned, hvis man vilde arbejde derfor. Naar det blev sagt, at de kommunale Værker gav meget store Beløb til Kommunen, maatte man erindre, at Værkerne ikke var en Stat i Staten, men tilhørte Kommunen, som havde sat Pengene deri, og saa maatte der ogsaa forventes et Udbytte. Der var i Almindelighed ikke noget at sige til, at man hensætter store Beløb til Fornyelsesfond, men i ekstraordinære Tider vilde der intet være i Vejen for at spare noget af dette, og skulde det vise sig, at Indtægten ikke er saa stor som tænkt, maatte man paa en eller anden Maade overføre nogle af disse Beløb til Skatten. 200.000 Kr. til Elektricitetsværkets Fornyelsesfond kunde maaske være tilstrækkeligt; de 100.000 Kr. til Badeanstalten var ikke særlig paakrævede, maaske kunde ogsaa de 500.000 Kr. til Kassebeholdningen og flere andre Poster udgaa. En Del Indtægtsposter vilde sikkert

indbringe større Beløb end budgetteret, f. Eks. Skat af Aktieselskaber, Erhvervsskat og Tilgang i Regnskabsaaret, som hver nok kunde indbringe 50,000 Kr. mere; Tab i Skat paa Grund af Dødsfald o. l. blev næppe saa stort som budgetteret. Belysningsvæsenets Budget var sat til det samme som sidste Aar, men her kunde ogsaa spares paa en Del Poster, hvis man vilde. Man maatte altsaa inden 2. Behandling se, hvorledes Skatteindtægten bliver, men Taleren maatte holde paa, at Procenten ikke bliver over 13,5, og skulde den blive større, maatte Mindretallet forbeholde sig Ret til at stille Ændringsforslag til Budgettet. Naar Hr. Eriksen udtalte, at Odense havde konsolideret sig stærkt, maatte man ikke glemme, at Odense Kommune har Raad dertil med en Skatteprocent paa omkring 5; andre Byer havde brugt alle deres Reservebeholdninger, ogsaa København, men det havde Aarhus ikke gjort, og derfor stod den langt bedre end disse Byer. Dermed vilde Taleren ikke sige, at Byen ikke kunde have været styret anderledes; man kunde godt have sparet i hvert Fald paa de sociale Budgetter og være fri for de store Underskud. Taleren vilde hermed anbefale Budgettet, men saaledes, at man inden 2. Behandling bliver enige om at nøjes med et saadant Beløb, at Skatteprocenten ikke bliver over 13,5; det var i alt Fald Betingelsen for, at Mindretallet kan gaa med dertil.

C h r. N i e l s e n skulde ikke komme nærmere ind paa Socialreformen, skønt det var fristende at sige noget om det store Lovværk; men skulde man have en saadan Forhandling, var det vist nødvendigt at afholde et Ekstramøde og udelukkende drøfte Socialloven, saaledes at alle Udvalgets Medlemmer holdt Foredrag derom og

gennemgik alle Lovens Paragraffer, saa vilde Fabrikant Møller maaske erkende, at der ikke er foregaaet noget ulovligt paa dette Omraade. Taleren vilde nødtigt, at der i Bladene skulde staa uimodsagt, at Socialloven er en daarlig Lov, for det passede ikke; Socialreformen var en god Lov, og jo mere man beskæftiger sig med den, desto mere erkender man, at Tingene her er sat paa deres rette Plads. Det var en god Lov for dem, der skal have Understøttelse, og tillige en forsvarelig Lov for dem, der skal være med til at betale det. Det var givet, at Overgangen fra det gamle til det ny System vilde koste noget, alene til Nyanskaffelser, men det var ikke Udgifter, der kom igen, og det var Talerens Opfattelse, at der vilde komme Besparelser senere. Angaaende Taksterne saa gjaldt de nuværende, indtil der blev vedtaget andre, og Socialudvalget var villigt til en Forhandling med Byraadet om de Penge, der skal gives ud. Socialudvalget skulde uddele Understøttelserne og fastsætte, hvor meget de skal have, men Udvalget var interesseret i at være enigt med Byraadet. Den omtalte Forøgelse af Taksterne betød ikke saa meget, som der blev sagt; det var ikke denne Forhøjelse, der var Skyld i Underskudet. Socialudvalget var gaaet med til en betydelig Reduktion af det oprindelige Budget, og alle Medlemmerne vilde stræbe efter at holde det; men man kunde ikke garantere noget og maatte derfor tage det nødvendige Forbehold. Ingen kunde paa Forhaand sige, om et saadant Budget kan holde, men man vilde bestræbe sig for at holde Udgiften nede, uden derfor at blive inhumane overfor dem, der skal have Understøttelse.

H. J. B a d e n vilde have været overrasket, hvis ikke Fabrikant Møller havde nævnt de kom-

munale Ejendomme, for dem hørte man om ved hver Budgetbehandling, og Taleren kunde kun svare paa samme Maade som tidligere. Naar det blev sagt, at Administrationen af Ejendommene var for dyr, saa vilde det vist blive vanskeligt at gøre den billigere. Taleren havde nu i 9 Aar siddet i dette Udvalg sammen med fremragende Grundejere og dygtige Administratorer, og Udvalget havde til enhver Tid været lydhørt overfor ethvert Raad fra sagkyndig Side, men man havde ikke kunnet administrere Ejendommene billigere, og det blev næppe heller billigere i Fremtiden. Vedligeholdelsen var dog nu kommet ned paa 0,9 % af Ejendomsskylden, og det syntes at være meget respektabelt. Man maatte ikke glemme, at disse Ejendomme var opført i en meget dyr Tid, hvor ingen andre byggede, fordi det ikke kunde betale sig, og man kunde ikke dengang fremskaffe de bedste Materialer, særlig paa den tekniske Installations Omraade; derfor var Vedligeholdelsen blevet temmelig dyr. Det var sikkert rigtigt, at en Mængde smaa Reparationer blev dyrere her end i private Ejendomme, hvor Ejeren ofte lavede det selv, og ligeledes kunde man ogsaa spare Viceværthonorarerne. Hvis man søgte at gøre Ejendommene mere rentable ved en Lejeforhøjelse, saa var Forholdet det, at de først byggede Ejendomme, hvor Lejen var billigst, forrentede sig bedst, men de var for største Delen beboede af Familier med mange Børn, som næppe kunde taale en Forhøjelse; saa gjorde man dem blot husvilde og skulde da skaffe dem Bolig paa anden Maade. For de større Lejligheder kunde Lejen ikke forhøjes, for i saa Fald flyttede Folk til mere moderne Lejligheder, saa den Tanke havde Udvalget opgivet. Hvis man besluttede sig til at

sælge Ejendommene, kunde det nok lade sig gøre, saafremt man vil sælge dem for hvad, man kan faa; men det vilde næppe indbringe det Beløb, som man hvert Aar forlangte forrentet.

U n m a c k - L a r s e n fandt det ikke underligt, at Fabrikant Møller stadig beskæftigede sig med det sociale Budget, for det var meget stort, og det var mange Penge, det drejede sig; men naar man anførte Tal, burde disse Tal være rigtige. Det var lykkedes det sociale Udvalg at bringe Udgiften fra det første Udkast betydeligt ned, ikke i Kraft af de Konservatives Indsats, men fordi man senere havde faaet nye Oplysninger. Naar Hr. Møller nævnte, at Udgiften til sociale Formaal tidligere var 3 Mill. Kr., saa var det rigtigt, at dette Tal stod paa Budgettet, men det var absolut ikke dette Tal, der blev det endelige, idet Udgiften i Fjor havde været 5,3 Mill. Kr. Beløbet var altsaa i Aar bragt ned sammenlignet med sidste Aar. Men hvor det drejede sig om et saa stort Lovkompleks, var det nødvendigt at tage et kraftigt Forbehold, og de opstillede Poster kunde kun være rent kalkulatoriske; mange Udgifter havde man ikke tidligere kendt, andre fremtraadte i en helt ny Form, og for mange Poster fandtes der ikke Tal, der kunde vejlede ved Opstillingen. Arbejdsløsheden kunde stige og bevirke, at Tallene væsentlig forrykkes, og der var et meget kildent Punkt, som hed den mellemkommunale Refusion, som man i Øjeblikket ikke vidste noget bestemt om. Hvis det altsaa senere skulde vise sig, at der blev Overskridelser paa Budgettet, maatte Byraadet erindre, at der i Forvejen var taget saa kraftigt Forbehold som muligt. Taleren skulde ikke igen komme ind paa § 297; men naar Fabrikant Møller vilde hævde, at Ud-

valget i sin Administration lod sig lede af Paa-
virkning udefra, saa var det ikke rigtigt. Angaa-
ende de omtalte Takster, saa var Forholdet det,
at Udvalget allerede inden 1. Oktober var inde
paa, at der burde ske en vis Ændring af Tak-
sterne, nærmest en Regulering. Denne Regulering,
som blev stærkt kritiseret, betød ikke saa meget
som de Konservative troede; Taleren havde tid-
ligere udregnet det til en Merudgift paa ca. 150.000
Kr. for et Aar.

P. B u s c h bekræftede, at det sociale Udvalg
i Efteraaret drøftede en Omlægning af Taksterne,
men Hr. Unmack-Larsen glemte at oplyse, hvad
Drøftelsen gik ud paa. Taleren havde tidligere
omtalt det i et Byraadsmøde, da der var kommet
et Pres udefra for at faa Taksterne forhøjet. De
oprindelige Takster var gennemgaaende rigtige,
men enkelte var for høje, og hvis man her havde
fulgt Mindretallets Forslag og sat dem ned til
Lovens rette Grænse, kunde man have sparet ca.
100.000 Kr.; saa vilde der blive større Beløb til
Raadighed for at hjælpe dem, der var i særlig
Nød og Trang. Ved Mødet i Udvalget blev det
gjort op, at den af Flertallet foreslaaede Forhøjelse
vilde koste Kommunen 667.000 Kr.; det regnede
hele Udvalget ud, og Mindretallet protesterede mod
at gaa til en saadan Udgift. Angaaende det sociale
Budget, saa var det af en saadan Art, at Udvalget
ikke kunde staa inde for de opførte Beløb, for
man havde endnu ingen Erfaring herfor; men det
var Talerens Anskuelse, at hvis der ikke kom en
Takstnedsættelse, var det tvivlsomt, at Budgettet
kan holde. Ordet Takstnedsættelse lød jo ilde
i Flertallets Ører, men den var sikkert nødvendig,
enten den blev officiel eller ikke. Men de 667.000
Kr. kunde altsa have været sparet sidste Aar, og

hvis man havde fulgt Mindretallets Forslag, havde man sparet yderligere 100.000 Kr.

J. R. F a n g e r haabede, at Budgetudvalget vilde fortsætte Bestræbelserne for at faa en virkelig overskuelig Regnskabsopstilling, og dertil hørte ogsaa, at Udgifterne anbringes paa den Plads, hvor de hører hjemme; det var ikke sket i alle Tilfælde, f. Eks. Udgiften til Telefoner, Revision m. m. Naar Hr. Eriksen omtalte det store Tilskud fra Belysningsvæsenet, saa var det kun naturligt, for Værkerne havde tappet Kommunen godt i Forvejen. Til Byens Belysning betalte Kommunen saaledes for 1 Mill. KW. à 16 Øre, og det var en Pris, som ingen andre af de store Kunder betalte for Strøm. Kommunen var den største Aftager; den burde betragtes som en Enhed og have samme Rabat som andre Storforbrugere. Naar Kommunen betalte den store Pris, var de opførte Tilskud egentlig slet ikke Tilskud, men Omposteringer. Det saa lidt underligt ud, at de Udvalg, hvori Eriksen har Sæde, ikke var blevet indkaldt til Forhandling om Budgettet; disse Udvalgs Budget havde man ikke rørt ved, men alle andre Budgetter var skaaret ned. Det kunde nok være rigtigt at konsolidere sig i gode Tider; men naar man skærer Brolægningsvæsenet ned med 100.000 Kr., som for største Delen var Arbejdsfortjeneste, og i Stedet for samler 100.000 Kr. ved Belysningsvæsenet, saa var det ikke særlig klog Politik.

H. J. B a d e n antog, at Udvalget for Bygninger og Inventar vilde hilse med Glæde, hvis Udgiften til Telefoner blev fordelt paa de forskellige Udvalg, men det vilde jo kun blive en Ompostering. Saavidt Taleren vidste, havde Telefonselskabet dog krævet, at Telefonerne betales

under et, for at Kommunen kan faa den indrømmede Rabat.

J. P. N. Siig syntes, at naar man krævede et ekstra Kvartals Skat, samtidig med at Skatteprocenten forhøjes, og Ligningsreglerne strammes, saa behøvede man ikke at søge efter nye Skatteobjekter, som man havde gjort ved at lægge en Afgift paa 5 Kr. paa hver Lejlighed. Der blev sagt, at det skyldtes den ny Forbrændingsanstalt, men den havde Grundejerne jo ikke forlangt. Der blev ogsaa sagt, at det var, fordi Kommunen manglede Penge, men det var ikke Grundejerne, der havde bragt Kommunen i den Situation; derfor var det ganske mærkeligt saaledes at paalægge en bestemt Stand en Særskat, der for en almindelig moderne Lejlighed vil beløbe sig til 50 Kr. aarlig. Det var Renten af 1000 Kr., og den Mand, der havde købt en Ejendom, havde altsaa givet 1000 Kr. mere for Ejendommen, end han havde tænkt, saafremt Forslaget vedtoges, og han var altsaa nu 1000 Kr. fattigere. Men Grundejerne var jo et taknemlig Objekt at beskatte, for det var de blivende; de kunde ikke flytte og var derfor nødt til at tage den Skat, som man paalægger dem. Grundejerne var pligtige til at holde Kommunens Gader rene, ellers fik de med Politiet at bestille, og bagefter skulde de betale for at faa Kommunens Skarn fjernet; det kunde nok falde lidt for Brystet. Der forelaa en Skrivelse fra Aarhus Grundejerforening, som var tiltraadt af Byens øvrige Grundejerforeninger samt Murer- og Tømremesterforeningen, hvori der henstilles at blive fri for denne Skat. Nu kunde man sige, at der sagtens kan samles Underskrifter paa et Andragende om at slippe for Skat; men det saa alligevel mærkeligt ud, at en saadan Afgift skal

indføres samtidig med, at man bygger en Forbrændingsanstalt, hvor alle tekniske Muligheder udnyttes; det plejede ellers at blive billigere, men her syntes det at blive dyrere. Taleren skulde ikke blande sig i andre Udvalgs Arbejde, særlig ikke i et saa fint Udvalg som Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse, men vilde dog henstille, om der ikke var Mulighed for at faa de gamle Ejendomme paa Banegaardspladsens vestlige Side malet lidt, for de pyntede ikke i den Tilstand, de var i. Nu vidste vel Byens Folk, at det var Kommunens Ejendomme, men fremmede, som kom til Byen, kunde tro, at det var private Ejendomme, og det kunde Grundejerne ikke være tjent med. Endelig vilde Taleren minde om den ny Torveordning. Nu var Forholdet saaledes, at Sundhedsautoriteterne stillede store Krav m. H. t. Butikkerne, Fliser paa Væggene o. s. v., og det var maaske nødvendigt, men det fordyrede Butikkerne ret stærkt; derimod kunde der ude paa Torvet staa en Sælger og falbyde de samme Varer under helt andre sanitære Forhold uden at betale nogen egentlig Afgift derfor. Det var et Forhold, som man burde have Opmærksomheden henvendt paa.

Holger Eriksen vilde nødig bruge stærke Udtryk, men Hr. Siigs Tale maatte nærmest betegnes som Begrebsforvirring, naar han sagde, at der blev lagt en ny Skat paa en enkelt Stand. Sandheden var jo, at Kommunen hidtil havde paataget sig en af Grundejernes Forpligtelser; nu blev det dyrere, og saa vilde Kommunen ikke længere gøre dette. Hvis Grundejerne vilde være ærlige, burde de takke Kommunen, fordi den saa længe havde paataget sig en af deres Udgifter. Det var aldrig sagt, at Forbrændingsanstalten

vilde gøre det billigere, men den var en Nødvendighed, naar man ikke mere kunde komme af med Dagrenovationen i Byens Nærhed. Taleren kunde give Hr. Fanger Ret i hans Udtalelser om Kommunens Regnskab, men han havde ikke Ret i sine Udtalelser om, at Belysningsvæsenet udnytter Kommunen ved Prisen paa Lys. Belysningsvæsenet tjente næsten intet paa Salget til Byens Belysning, fordi Vedligeholdelsen af Lamper o. s. v. tog en væsentlig Del af Indtægten; det var ikke det samme som at sælge Elektricitet til en Køber, der selv anskaffer Lamper og holder alt vedlige. Taleren vilde protestere imod, at Budgetudvalget har brugt en Nedskæringspolitik, for alle Nedskæringer var sket i Forstaaelse med Udvalgene, og Belysningsvæsenets Budget havde ogsaa bidraget til det foreliggende Resultat, idet den indirekte Beskatning var blevet forøget noget. Taleren kunde godt forstaa, at Fabrikant Møller ser lidt pessimistisk paa Situationen, for naar de konservative Medlemmer af Ligningskommissionen lod sig interviewe, blev Skatteindtægten stadig mindre; men man maatte hellere vente med at beskæftige sig dermed, til man fik de rigtige Tal. Naar Hr. Møller kom med en Udtalelse om, at det var Møderne i Amaliegade, der regerede, vilde Taleren spørge, hvorledes det gik paa den sidste Generalforsamling i den konservative Vælgerforening. Der blev vedtaget en Resolution om, at man kun kunde udtale Tillid til Byraadsgruppen, hvis den vilde føre en kraftig Oppositionspolitik overfor Socialdemokratiet. Det syntes at tyde paa, at det var Vælgerforeningen, der regerede, og Hr. Møller havde derfor ikke Grund til at optræde hoverende overfor Socialdemokraterne. Fabrikant Møllers Udtalelser om Skatteprocentens Betydning

var til en vis Grad rigtige; men han overvurderede det vist noget, ellers var der næppe i de sidste Aar paabegyndt nogen Forretning i Nabo-byerne, men de vilde alle være flyttet til Aarhus, og saadan havde Udviklingen jo ikke været. I Odense og Frederiksberg var der ekstraordinære Forhold, og dem kunde man ikke konkurrere med, men sammenlignet med andre Byer laa Aarhus godt, og der var ingen Grund til at græde over den Skatteprocent, der nu var Udsigt til. Samtidig var der Haab om, at man kunde undgaa de voldsomme Udsving, der var sket i mange andre Kommuner. Angaaende Satserne for Socialhjælpen havde man før erklæret, at der fra 1. April skulde optages nye Forhandlinger om visse Reguleringer, og der kunde maaske saa blive Tale om et maanedligt Beløb i Hjælp og en maanedlig Oversigt over Udgifterne.

J. Chr. Møller kunde ikke som Chr. Nielsen indse, at Socialreformen var en god Lov, naar man skulde spørge i Øst og Vest for at faa en Fortolkning og alligevel ikke kunde finde ud af den. De kommunale Ejendomme var maaske nok bygget i en dyr Tid, men de var siden nedskrevet med 30 $\%$, og de burde da kunne koste den Pris, de stod til. Hr. Baden indrømmede selv, at private kan administrere billigere end Kommunen. En Del Lejligheder var meget billige, men Lejerne betalte maaske ikke selv Huslejen, og saa var det forsaavidt ligegyldigt, hvad de kostede. Foreløbig havde Kommunen jo Ejendommene, og saa skulde de ogsaa administreres, men det vilde sikkert være en Fordel at faa dem solgt. Naar Hr. Unmack-Larsen beregnede, at Forhøjelsen af Satserne havde kostet Kommunen ca. 150000 Kr., medens Hr. Busch nævnte 667000

Kr., saa maatte der være noget galt et eller andet Sted. Til Hr. Eriksen vilde Taleren sige, at det længe havde været saaledes, at en Sag af Vigtighed først skulde behandles i Amaliegade, og Byraadsgruppen fik Direktiver derfra, som den skulde følge; men Talerens Gruppe havde aldrig faaet Direktiver om, hvorledes den skulde stille sig til en eller anden Sag. Selvfølgelig havde Skatteprocenten uhyre Betydning, f. Eks. for Folk, der skal leve af en Kapital, og Pensionister o. lign. søgte altid til Byer med en lav Skatteprocent. Taleren vilde slutte med at udtale Haabet om, at man inden 2. Behandling bliver enige om en Skatteprocent, saa alle kan stemme for Budgettet; det vilde sikkert være til Lykke for Byen og ligeledes have Betydning udadtil, hvis man kunde sige, at Budgettet var vedtaget enstemmig.

J. P. N. Siig bemærkede, at Grundejerne nu havde holdt Kommunens Gader rene i mange Aar, og Kommunen havde aldrig takket dem derfor; de havde derfor ikke særlig Anledning til at takke, fordi Kommunen havde kørt sin egen Dagrenovation bort.

Alexander Jensen skulde ikke have blandet sig i Diskussionen, hvis ikke Fabrikant Møller atter havde været ude efter Hjælpekassen. Denne fandtes jo nu ikke mere, og saa burde man ikke vedblive at diske op med den gamle Historie. Naar Hr. Møller fremsatte den Udtalelse, at Hjælpekassen udbetalte saa store Understøttelser for at hjælpe egne Vælgere, saa kunde det forstaas saaledes, at den havde favoritiseret disse, og det vilde Taleren protestere imod, for i Hjælpekassen havde man aldrig spurgt om Ansøgnernes politiske Opfattelse, og der var sikkert mange gode konservative Borgere, som desværre havde

maattet henvende sig lil Hjælpekassen for at faa det daglige Brød. Angaaende Forslaget om et fast maanedligt Beløb til Understøttelse, vilde Taleren meget advare derimod. Taleren kendte et Eksempel fra Odense, hvor der kun maatte disponeres over en bestemt Sum; de første Ansøgere fik noget, men der blev næsten intet til de sidste, og hvis det skulde være Formen, kom man let til at ramme paa de forkerte Steder. Det kom næppe i første Række an paa at ændre de nuværende Takster, men snarere sortere Ansøgerne lidt mere. En Mand, der skulde leve af 15 Kr. ugentlig, var ikke at misunde; Hjælpekassen gav som Regel 14 Kr., men der havde ogsaa siden den Tid været en Prisstigning. Angaaende Lejen i de kommunale Ejendomme, saa havde Taleren boet i et Kom-pleks, hvor Lejen ikke var for billig, og det var sikkert udelukket at forhøje Lejen i disse. I Øjeblikket stod 4—5 store Lejligheder tomme, og en Lejeforhøjelse vilde bevirke, at flere store Lejligheder blev ledige. Man fik næppe heller private til at købe Ejendommene til disse Priser.

J. R. F a n g e r gjorde opmærksom paa, at af de 16 Øre pr. KW., som Kommunen betalte for Gadebelysning, gik kun 2 Øre til Vedligeholdelse, og selve Strømprisen blev da 14 Øre; men Belysningsvæsenets virkelige Udgift var kun 7 Øre, saa der laa en stor Fortjeneste herpaa. Men de kommunale Institutioner burde regnes som en Enhed og have Rabat efter Tarifferne. Angaaende at den indirekte Beskatning var steget, saa havde man jo tidligere vedtaget en Forhøjelse paa Gas og Lys, og saa maatte det vel være Meningen, at det skal være til Nedsættelse af Skatteprocenten, ellers var der ingen Mening i en Forhøjelse i disse Tider.

Hans Madsen bemærkede, at Hr. Siig jo var Medlem af Brolægningsudvalget og der havde haft Lejlighed til at protestere mod Afgiften til Dagrenovationen, men det havde han ikke gjort (Stemmer: Jo!). Forøvrigt var Bro-lægningsudvalget det Udvalg, der var blevet slettest behandlet, og forhaabentlig vilde alle erkende, at der næste Aar maa vises dette Udvalg mere Hensyn. Der havde ikke fra nogen Side lydt en Tak til Brolægningsudvalget, fordi det var gaaet med til den store Reduktion. Taleren havde kun den Fornøjelse at være Formand for eet Udvalg, nemlig Observatoriets Bestyrelse, og vilde takke Budgetudvalget, fordi dette Budget var behandlet pænt. Observatoriet var en Institution, som ikke nød særlig Opmærksomhed, og som maaske burde nyde noget mere. Den arbejdede i det stille, og de videnskabelige Resultater kunde man ikke i Almindelighed vurdere; men der var gennem Aarene fulgt en bestemt Linie, og det havde ført til, at man i Fremtiden bedre kunde varetage det videnskabelige Arbejde med Præcision. Nu vilde man i Kraft af Budgettet være i Stand til at ordne visse mekaniske Forhold og komme i Gang med den saakaldte lille Kugle, der ikke hidtil havde været i Brug, samt bedre modtage Fremmedbesøg. Dernæst var der indledet Samarbejde med Meteorologisk Institut m. H. t. Vejrmeldinger, og det vilde medføre, at man i Løbet af faa Aar herfra kunde faa daglige Meldinger om Vejrforholdene, hvorved Observatoriet mere kom til at tjene praktiske Formaal. Hvis disse Vejrmeldinger blev optaget i Radioen, kunde man opnaa, at Offentligheden blev klar over, at der er et Observatorium i Aarhus. Videnskaben havde ikke særlig gode Kaar for Tiden; men hvis Observa-

toriet ogsaa kunde komme i Samarbejde med det kemisk-fysiske Institut paa Universitetet, vilde det blive mere værdsat end nu.

V a l d. P e d e r s e n gjorde opmærksom paa, at der var strøget 10.000 Kr. af Budgettet til Vedligeholdelse af Skolebygningerne, men dette Budget maatte sikkert sættes op til næste Aar. Flere af Bygningerne var nu temmelig gamle, og hvis man ikke søgte at modernisere dem, vilde den Tid hurtigt komme, hvor de ikke mere var egnet til Skole. Taleren kunde forsaavidt give Hr. Siig Ret i, at Afgiften til Dagrenovation var beklagelig, men Forholdene havde medført, at det var nødvendigt. Men hvis man straks lagde de 5 Kr. over paa Lejerne, var det en forløren Beklagelse, som ingen Steder hørte hjemme.

J. P. N. S i i g vilde til Hans Madsen sige, at hvis han ikke som sædvanligt havde været fraværende ved Brolægningsudvalgets Møder, vilde han vide, at Taleren havde protesteret mod Afgiften; det kunde de øvrige Medlemmer bevidne.

H o l g e r E r i k s e n henviste til, at ifølge Budgettet kostede Vedligeholdelsen af elektriske Gadelamper 35000 Kr., og dertil kom mange andre Udgifter, saa de 2 Øre hørte ingen Steder hjemme.

J. R. F a n g e r oplyste, at der sidste Aar blev brugt 23000 Kr. til denne Post, og de 35000 Kr. skulde altsaa have været skaaret ned til dette Beløb. Det blev mellem 2 og 3 Øre, som det kostede, og ikke de Tal, der stod i Budgettet.

B o r g m e s t e r e n takkede Fabrikant Møller for hans Udtalelse om, at Taleren havde været for ærlig; det var sjældent, man fik Komplimenter i den Retning. Men hvorledes man end vendte og drejede det, saa var Forholdet det, at Laanet

paa 7 Mill. Kr. var gaaet ind i Kommunens Kasse og igen gaaet ud i den daglige Drift. En Finansplan var udmærket og vilde nok komme, men den forudsatte, at der ikke blev Underskud paa Budgetterne. Hr. Fanger vilde gerne have Priserne sat ned paa forskellige Omraader og samtidig have saa megen indirekte Beskatning som muligt; men disse to Ting kunde ikke forenes. Men det saa underligt ud, at Hr. Fanger altid i Byraadet beklagede sig over det, som han selv havde været med til at drøfte i Udvalget; han havde ogsaa været med til at lave Belysningsvæsenets Budget, og nu beklagede han sig over, at det ikke var skaaret ned. Afgiften paa 5 Kr. pr. Lejlighed var ganske enstemmig indstillet fra Budgetudvalget, og f. Eks. i Odense havde man en Afgift paa 16 Kr. for hver Skarnkasse. Taleren skulde iøvrigt ikke forlænge Diskussionen, men til Slut oplyse, at eventuelle Ændringsforslag til Budgettet kunde indsendes indtil Tirsdag Kl. 10, og Budgettet vilde saa komme til 2. Behandling Onsdag i næste Uge.

Budgettet overgik til 2. Behandling.
